

Entrevista amb Eleftherios Antonopoulos*: el futur dels partits progressistes després de les eleccions a Grècia

(English version [here](#))

Dídac Gutiérrez-Peris (DGP): La sensació generalitzada és que Syriza ho té tot a favor. En canvi hi ha més ambigüïtat sobre quins aspectes seran determinants a l'hora de jutjar la seva acció política, tant pels seus votants com a nivell internacional. Com combinar el missatge oportunista, el reformista i el més radical?

Eleftherios Antonopoulos (EA): La campanya de Syriza conté un fort missatge retòric de denúncia contra els compromisos que ha signat Grècia. No obstant, a partir del missatge inicial d'oposició total al programa d'ajustament fiscal, el partit s'ha desplaçat cap a posicions més contradictòries. Per exemple, es reconeix l'existència del deute públic, però no les condicions del memoràndum. La *Troika* és demonitzada, però no el Banc Central Europeu, ni tampoc les institucions europees o la Comissió. En aquest sentit la decisió el passat dijous del Banc Central Europeu de [no comprar bons europeus sense un programa](#) d'ajustament serà clau, també de cara a la trobada del Eurogrup al febrer.

Un altre exemple: hi ha hagut una certa insistència en el discurs de Syriza per intentar garantir una majoria que permeti governar en solitari. Però paral·lelament el partit ja està intentant desplaçar la responsabilitat d'algunes de les seves promeses cap els seus potencials socis de coalició.

El país ha deixat passar una oportunitat per parlar sobre reformes i política pública informada

Al meu parer una esquerra reformista hauria de comprometre's amb els seus electors a través d'un discurs públic reformista basat en estudis que ajudin a nodrir evidències fonamentades. No s'han vist molts senyals que permetin identificar Syriza en un model de democràcia el més deliberativa possible – ni tampoc per part de la gran majoria de partits per cert. La esfera

pública s'ha debilitat a partir d'una col·lisió entre el partit conservador Nova Democràcia i Syriza, i s'encamina cap a un sistema de dos partits amb monòlegs paral·lels entre austeritat i anti-austeritat. Ambdós partits han decidit no tenir cap debat públic o televisat, i Syriza no ha presentat cap candidat per ocupar el càrrec de President de la República. Gairebé no s'han tractat temes domèstics com la reforma educativa, la reforma d'un sistema de salut que tracta les persones amb salaris més baixos de manera injusta, les millores a nivell d'innovació i consolidació de competències professionals, polítiques per promoure el mercat laboral, la reforma de l'administració pública, o dinamitzar la activitat empresarial. El país també ha deixat passar la oportunitat de reformar una constitució anacrònica que protegeix la impunitat dels ministres y dels càrrecs públics.

DGP: Com descriuries l'equip darrera Tsipras?

EA: L'equip sorgeix principalment de Synaspismos [partit comunista grec actiu entre 1991 i 2013], però després de 2011 s'ha nodrit de diputats, de sindicalistes, d'organitzadors del que es coneix com el 'Pasok profund'. El seu equip econòmic està liderat pels economistes Stathakis, Milios, i probablement també afegiria a Varoufakis. A l'àmbit europeu, la seva principal figura al Parlament Europeu, Padadimoulis, té una reputació de moderat. Un dels assessors més propers a Tsipras és en Nikos Pappas, i també hi ha un bon nombre de simpatitzants de l'esquerra radical que provenen dels partits que formen la coalició 'Syriza', incloent la fornida 'Plataforma de l'Esquerra', liderada pel líder comunista Lafazanis i que en cas de victòria podria dificultar un moviment cap el centre-esquerra. Finalment per conèixer

Syriza s'ha de mencionar Zoe Konstantopoulou, una de les dones clau i la successora de la important empresa legal del seu pare, l'antic líder de Synaspismos Nikos Konstantopoulos.

DGP: es podria dir doncs que Grècia s'està allunyant de la narrativa ideològica que ha organitzat el mapa polític des dels anys 70?

EA: Des de 2011 l'eix 'esquerra-dreta' s'ha fet més borrós i ha deixat pas a una dicotomia entre memoràndum i antimemoràndum. La direcció de Syriza s'ha mostrat molt oberta a col·laborar tant amb personalitats anti-austeritat com amb líders del partit populista de dretes, els Independents Grecs, però al mateix temps s'ha negat a formar aliances electorals amb el centre-esquerra del Pasok, o els pro-europeus del Potami. Alguns comentaris de [forces euroescèptiques](#) sobre l'avinentsa d'un resultat favorable de Syriza només s'entenen en aquesta lògica que no és 'dreta-esquerra'.

Syriza promet un retorn a la situació ex ante sense avaluar algunes de les causes domèstiques de la crisi

Un altre punt de confusió és que Syriza promet un retorn a la situació *ex ante* austeritat, però no hi ha hagut cap autocrítica sobre les causes domèstiques de la crisi. A més a més el partit s'ha alineat amb gairebé tots els moviments protestataris del país, des del cas de NIMBY [*not in my backyard* – no en el meu pati] de la fàbrica de tractament de residus a

Keratea, a la regió d'Attiki, fins al moviment contra la mina d'or a Skouries, a la regió de Chalkidiki. També s'ha adherit a la visió de la campanya 'no pagarem impostos', indiferentment de la situació socioeconòmica de la persona que estiguem parlant. Durant l'últim any també hi ha hagut una aproximació cap a la Església Ortodoxa.

Es fa molt difícil explicar aquestes posicions si definim Syriza com simplement una organització política reformista d'esquerres. Relativitzar el principi de l'impost certament no és el pilar de la socialdemocràcia... i és un dels *casus belli* per l'esquerra a diferents punts d'Europa. Potser una estratègia de maximització del vot pot explicar aquestes postures, més que unes aspiracions de fer política d'esquerra.

DGP: Mencionaves 'To Potami', un dels partits progressistes a Grècia relativament poc conegut fora, però que podria arribar tercer a les eleccions. Podria un partit de centre-esquerra [tenir la clau](#) per fer governar Syriza? Quins són els seus objectius i la seva base sociològica?

EA: Les enquestes mostren que el centrista pro-europeu Potami pot arribar tercer o quart,

Potami podria ser el partit que doni la clau a Syriza, però han insistit en acabar amb un sistema de partits polítics que coopten l'estat, i refusen a pactar amb corrents extremistes dins Syriza o Nova Democràcia

davant o darrera el partit feixista Aurora Daurada. El seu fundador, Stavros Theodorakis, un periodista de renom amb una carrera als mitjans de comunicació i propietari del portal de comentari polític i social www.protagon.gr és una de les figures més populars del país. Potami busca principalment tres objectius:

garantir la permanència de Grècia dins l'Euro, defensar l'adhesió del país a la Unió Europea i promoure dràstiques reformes domèstiques per crear les condicions de creixement econòmic intern.

Està per veure si Potami serà un partit decisiu. En cas que fos així, han insistit en marcar com línia vermella la fi de la cooptació de l'estat pels partits tradicionals, refusant que els funcionaris de l'administració pública vinguin dels partits. Refusaran també cooperar amb

forces comunistes o d'extrema dreta de dins de Syriza o Nova Democràcia. Un punt interessant és que segons el seu programa, els secretaris generals haurien de ser escollits sempre a través una competició oberta, i no a través de designació política. Respecte als [estudis inicials](#) sobre la seva base, diria que Potami és més popular en els sectors econòmicament actius, joves professionals i l'electorat femení.

DGP: Gianni Pittella, líder del grup parlamentari dels Socialistes & Demòcrates al Parlament Europeu va dir recentment que espera que [Grècia formi un govern progressista, amb tots els partits d'esquerra, incloent Syriza](#). Ho veus possible o dependrà simplement de si Syriza obté la majoria necessària per governar en solitari?

EA: Des de un punt de vista progressista la visió de Pittella sembla sensata. Manté una equidistància entre totes les formacions de l'esquerra grega i s'obre a qui sembla serà molt probablement el guanyador, el que ajuda a minimitzar la por que Grècia es trobarà isolada després d'aquesta setmana i gairebé 'exclosa' dels canals habituals d'elaboració política a nivell europeu. Suposo reflecteix la preocupació al grup social-demòcrata d'entrar més amb contacte amb la població desil·lusionada amb l'austeritat, tot oferint una mà estratègica a l'esquerra radical - el que potencialment afavoreix la seva legitimitat i una repatriació del vot desencisat.

DGP: Com quadra dins aquest escenari el Pasok o el nou partit de Papandreou?

EA: El Pasok probablement assolirà el seu mínim històric però no significa que el partit estigui totalment perdut. No obstant, el procés tant aplaçat de renovació a tots els nivells serà un prerrequisit per seguir tenint alguna rellevància. Si el partit, o algunes estructures internes aconseguen trobar la capacitat de canviar, es revifaran, potser com a nou motor del centre-esquerra grec. El problema és que un ressorgiment del centre-esquerra a Grècia és una situació que tan sols pot donar-se a llarg termini, a no sé que Syriza es mogui de forma decisiva cap al centre i aconseguixi gestionar la situació econòmica. Potami també s'haurà de seguir de prop si aconseguix convertir-se en un partit de talla mitjana amb representants durant la legislatura.

El Pasok assolirà el seu mínim històric. El procés tant aplaçat de renovació és un prerrequisit per tenir alguna rellevància

Respecte a Papandreou, ha sigut el perdedor institucional dins del Pasok. Va entregar la capitania del govern per obtenir un consens ample en el moment més tèrbol a finals de 2011 però en realitat estava gestionant una bomba de rellotgeria des del 2009, en un moment que ara sabem que el país tenia un dèficit de 15,4% i havia acumulat durant dos anys 2007-2009 fins a 57 mil milions de deute públic. El seu govern, amb la supervisió de la oficina de Eurostat i del Servei Estadístic Grec, va adaptar el sistema per seguir els estàndards europeus, i les xifres han sigut aprovades, validades i acceptades per Eurostat des de 2010. El Pasok de Venizelos ha sigut força tímid a l'hora de defensar aquest balanç de Papandreou, en particular les reformes educatives, i ha evitat friccions amb els socis de coalició de Nova Democràcia.

Papandreou fa campanya en un intent de defensar el seu nom i el seu mandat

En aquest sentit Papandreou fa campanya també per defensar el seu nom i el seu mandat, la credibilitat de les últimes estadístiques i l'esforç herculi d'ajustament fiscal, però s'hi aferra massa tard. El seu Moviment de Socialistes-Demòcrates sembla que no té cap suport dels mitjans i surt a totes les enquestes

per sota del mínim per entrar al Parlament.

DGP: Creus que la opinió pública europea ha analitzat la crisi a Grècia des d'un punt de vista massa acadèmic? Ulrich Beck argumentava que la [nostra incapacitat a calcular el cost social](#) de les polítiques comunes a Europa és perquè no tenim una 'esfera pública europea' eficient que ens permeti crear els ponts de solidaritat que normalment existeixen en unitats territorials més compactes...

EA: Sent sincer, crec que hi ha hagut una reflexió acadèmica molt profunda respecte a Grècia, però més de portes en fora que dins del país. És cert però que hi ha una fractura que s'eixampla entre Grècia i la resta de la Unió Europea, i les percepcions públiques de confiança cap a les institucions domèstiques i europees són molt diferents a Grècia que a altres països. Una gran majoria del poble grec no pot considerar-se responsable de les derives del país, però és difícil de crear empatia amb el patiment dels demés. Una esfera pública europea podria curar aquest problema però no apareixerà de la nit al dia.

Una esfera pública europea no es crea de la nit al dia

DGP: Thanassis Gouglas ha publicat estudis sobre el que anomena la generació '700 euros' a Grècia. Un 80% dels grecs entre 18 i 34 anys van votar pels dos principals partits al 2007 i al 2009, però al 2012 només 20% van tornar a donar-los la seva confiança. Syriza, que tradicionalment no havia passat del 8% en aquesta franja d'edat podria ser la força més votada amb 35% dels joves electors...

EA: La explicació és la reacció contractual dels joves, tenint en compte el fracàs dels anteriors governs a solucionar el problema del altíssim atur juvenil. A Grècia, com a molts altres països, l'ajustament fiscal s'ha assolit amb la pressió als joves. Aproximadament [150.000 graduats](#) han fugit Grècia durant els últims anys de crisi. L'anomenada fugida de cervells només fa que accelerar els problemes lligats a l'envelliment de la població. Erasmus, Erasmus+ i l'Erasmus per joves emprenedors va en la bona direcció però necessitem polítiques d'ocupació dinàmiques, i una connexió més forta entre educació i mercat laboral. Tenint en compte la batalla que es lliura avui en dia per mantenir la lliure circulació a la Unió Europea les properes eleccions a països importants d'Europa, com Espanya, poden ser decisives.

DGP: Si Syriza governa demà, quines seran les tres coses que creus faran en primer?

EA: La paradoxa és que [algunes enquestes](#) mostren com la població grega no espera que Syriza pugui realitzar el seu programa. Al mateix temps, una majoria de la població segueix preferint polítiques de caire liberal. Així que potser la resposta és que esperen que Syriza sigui un millor negociador, encara que no sigui necessàriament una garantia de canvi.

* *Eleftherios Antonopoulos, PhD en Política Pública Europea, Investigador Principal al Policies Research Centre, University of Strathclyde, Glasgow. Membre del think tank FEPS – Young Academic Network. [Publicacions](#)*

* *Dídac Gutiérrez-Peris, MPhil en Política i Govern a la Unió Europea per la LSE, Investigador associat a la University College London. Membre i Working Group Coordinator del FEPS – Young Academic Network. [Publicacions](#)*

Lectures:

Steffen Stierle, [¿Cómo está Grecia?](#) - 2014

Wolfgang Münchau, [Radical Left is right about Europe's debt](#)- 2014

Thanassis Gouglas, [The young precariat in Greece](#) - 2014

[El vicio intergubernamental](#) - 2012

Jean Pisani-Ferry, [We Need to be Able to Disagree on European Policies'](#) - 2006